

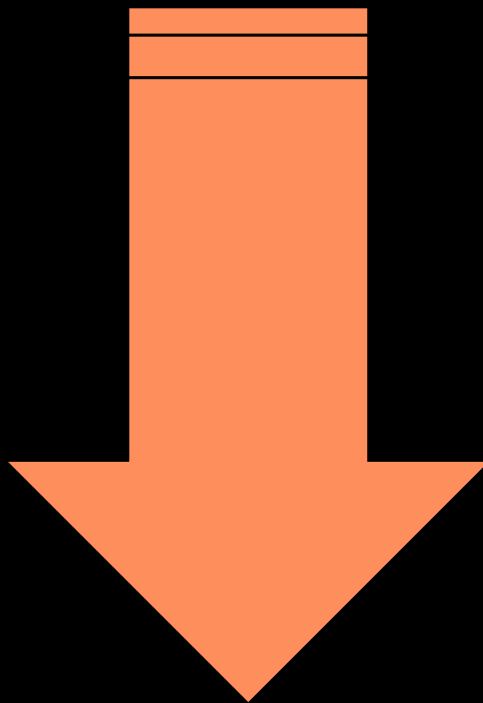
Háromszintű tantervi szabályozás

Közoktatási törvény 1993 $\Rightarrow$ 1995 módosítás

**Bevezetése: 1998/99. tanévtől felmenő rendszerben
3 szinten (1., 7. és 9. évfolyamon)**

**Magyarországon az iskolai nevelő-oktatómunka
a helyi tantervek alapján történik**

Háromszintű tantervi szabályozás

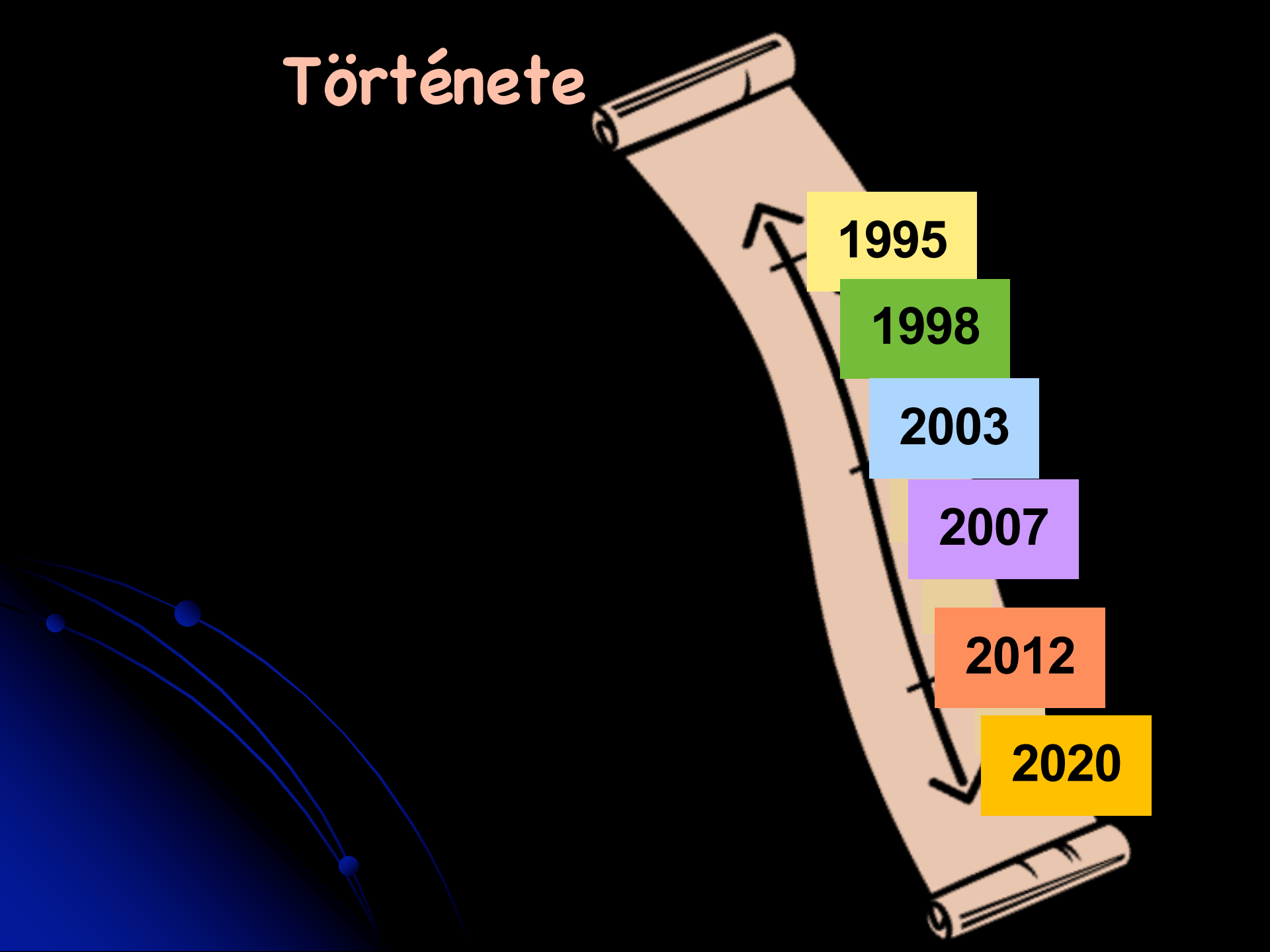

Nemzeti alaptanterv

kerettantervek
(+ programok, programcsomagok)

iskolai pedagógiai programok
helyi tantervek

Története

1995 – Nemzeti alaptanterv (1.)

1998/99-től felmenő rendszerben

1., 7., 9. évfolyamon

1998 – OM Kerettantervek

2001/02-től felmenő rendszerben

1., 5., 9. évfolyamon

2003 – Nemzeti alaptanterv átdolgozás (2.)

2004/05-től felmenő rendszerben 1. évf.

2007 – Nemzeti alaptanterv átdolgozás (3.)

2007/08-től felmenő rendszerben 1. évf.

+ nem szakrendszerű képzésre való áttérés
2008/09-től 5. évfolyamon

2012 – **Nemzeti alaptanterv átdolgozás (4.)**
2013/14-től felmenő rendszerben
1., 5., 9. évf.

2018. augusztus 31. – Nemzeti alaptanterv
vitaanyag -> **2020/21**-től felmenő
rendszerben 1., 5., 9. évf.

1. szint: Nemzeti alaptanterv

Meghatározó szint

állami dokumentum – minisztérium készíteti
a NAT alapján tantervek készülnek

nemzeti = meghatározza az ország minden iskolájában folyó tartalmi munkát

alap = iránymutatás a tantervek elkészítéséhez

elérni kívánt célok + azokhoz rendelt feladatok

NAT fő funkciója

- a köznevelés elvi, szemléleti megalapozása az intézmények önállóságának megtartásával
- meghatározza a köznevelés fő céljait, tartalmi szakaszait
- összefoglalja az iskolában elsajátítandó műveltség tartalmi kereteit

Hangsúly: életkori szakaszok céljainak eltérése

- 1995 – általános műveltség továbbépíthető alapjainak megfogalmazása
- 2003 – képzési irányok, feladatok
- 2007 – kompetenciafejlesztési irányok
- 2012 – tartalmi keretek + új nevelési modell
- 2020 – emberi és társadalmi értékek, környezeti fenntarthatóság

2. szint: kerettantervek

Segítő szint

NAT útmutatásai alapján és szellemiségében

Többes szám – többféle lehet

iskolatípusonként, életkori szakaszonként

Szakértők (alkotó műhelyek) készítik

Akkreditáció (minisztériumi jóváhagyás)
szükséges

Konkrétabb, részletesebb

a tantárgyak szempontjából

Kerettantervek fő funkciója

- Segítse a helyi tantervek elkészítését
- Orientálja az állami vizsgák követelményrendszerét
- Orientálja az országos mérés-értékelés módszereinek kidolgozóit
- Orientálja a tankönyvírókat, taneszközkészítőket

3. szint: Helyi tantervek

Megvalósítási szint

= az iskola képzési, nevelési, oktatási terve
a teljes képzési időre szól
alkalmazkodik a helyi sajátosságokhoz,
a társadalmi háttérhez, a tanulókhoz

Szaktanárok készítik

a tantestület elfogadása $\Rightarrow$ fenntartó
engedélyezése

Konkrét: évfolyamonként tantárgyak, óraszámok,
részletes követelmények, módszerek

A helyi tanterv készítésének folyamata

Nemzeti alaptanterv

I

NAT

A Nemzeti alaptanterv műfaji sajátosságai

1. Érvényessége: 1–12. évfolyam
2. A követelményeket **életkori szakaszokra** bontja

4 szakasz:

1–4. évf. $\Rightarrow$ 5–6. évf. $\Rightarrow$ 7–8. évf. $\Rightarrow$ 9–
12. évf.

igazodva az iskolaszervezeti típusokhoz

A kompetenciafejlesztés szempontjából finomabb tagolás

1. Bevezető szakasz (1–2. évfolyam)

cél: az óvodából az iskolába való sikeres átmenet

2. Kezdő szakasz (3–4. évfolyam)

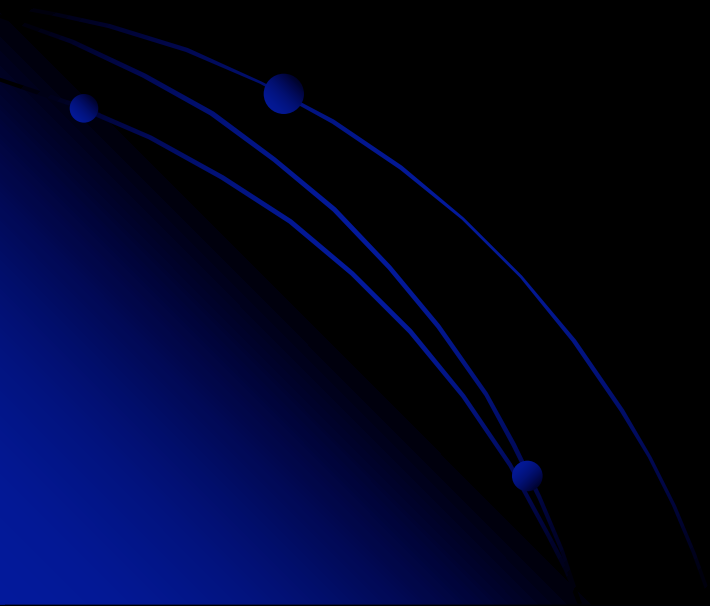
cél: iskolai teljesítmények feleljenek meg a tantervnek

3. Alapozó szakasz (5–6. évfolyam)

cél: tanulási kulcskompetenciák kialakítása

4. Fejlesztő szakasz (7–8. évfolyam)

cél: kulcskompetenciák fejlesztése

5. Általános műveltséget megszilárdító szakasz
(9–10/11. évfolyam)
cél: az iskolai műveltség megszilárdítása
6. Általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasz (10/11–12/13. évfolyam)
cél: felkészítés a továbbtanulásra és a munkaerőpiacra
-

Változás: Fejlesztési célok „hálózata”

2007, Fejlesztési-nevelési célok

- Erkölcsei nevelés

Nemzeti azonosságtudat,
hazafias nevelés

- Állampolgárságra, demokr.

- Önismeret és társas kultúra

- A testi és lelki egészségre

- A családi életre nevelés

- Felelősségvállalás másokért,
önkénntesség

- Fenntarthatóság, környezet-
tudatosság

- Pályaorientáció

- Gazdasági és pénzügyi

- Médiatudatosságra nevelés

- A tanulás tanítása

2012, Kompetenciafejlesztés,
műveltségközvetítés,
tudásépítés

Kulcskompetenciák

- Anyanyelvi kommunikáció

- Idegen nyelvi kommunik.

- Matematikai kompetencia

- Természettudományos és
technikai kompetencia

- Digitális kompetencia

- Szociális és állampolgári

- Kezdeményezőképesseg,
vállalkozói kompetencia

- Esztétikai-művészeti tuda-
tosság és kifejezőképesseg

- Hatékony, önálló tanulás

Változás: Fejlesztési célok „hálózata”

**2012, Kompetenciafejlesztés,
műveltségközvetítés,
tudásépítés**

Kulcskompetenciák

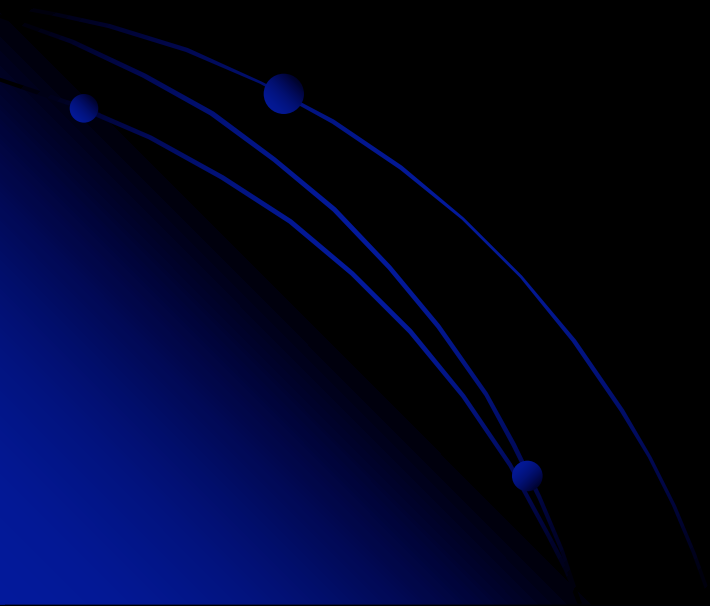
- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunik.
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári
- Kezdeményezőképeség, vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- Hatékony, önálló tanulás

2020, Kulcskompetenciák

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. Digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A Nemzeti alaptanterv műfaji sajátosságai

3. A követelményeket, tartalmakat műveltségi
területekbe (-> tanulási területekbe)
csoportosítja

Műveltségi területek

1-4.évf.

5-6.évf.

7-8.évf.

9-10.évf.

11-12.évf.

Magyar nyelv és irodalom

Élő idegen nyelv

Matematika

Ember és társadalom

Ember és természet

Földünk – környezetünk

Művészetek

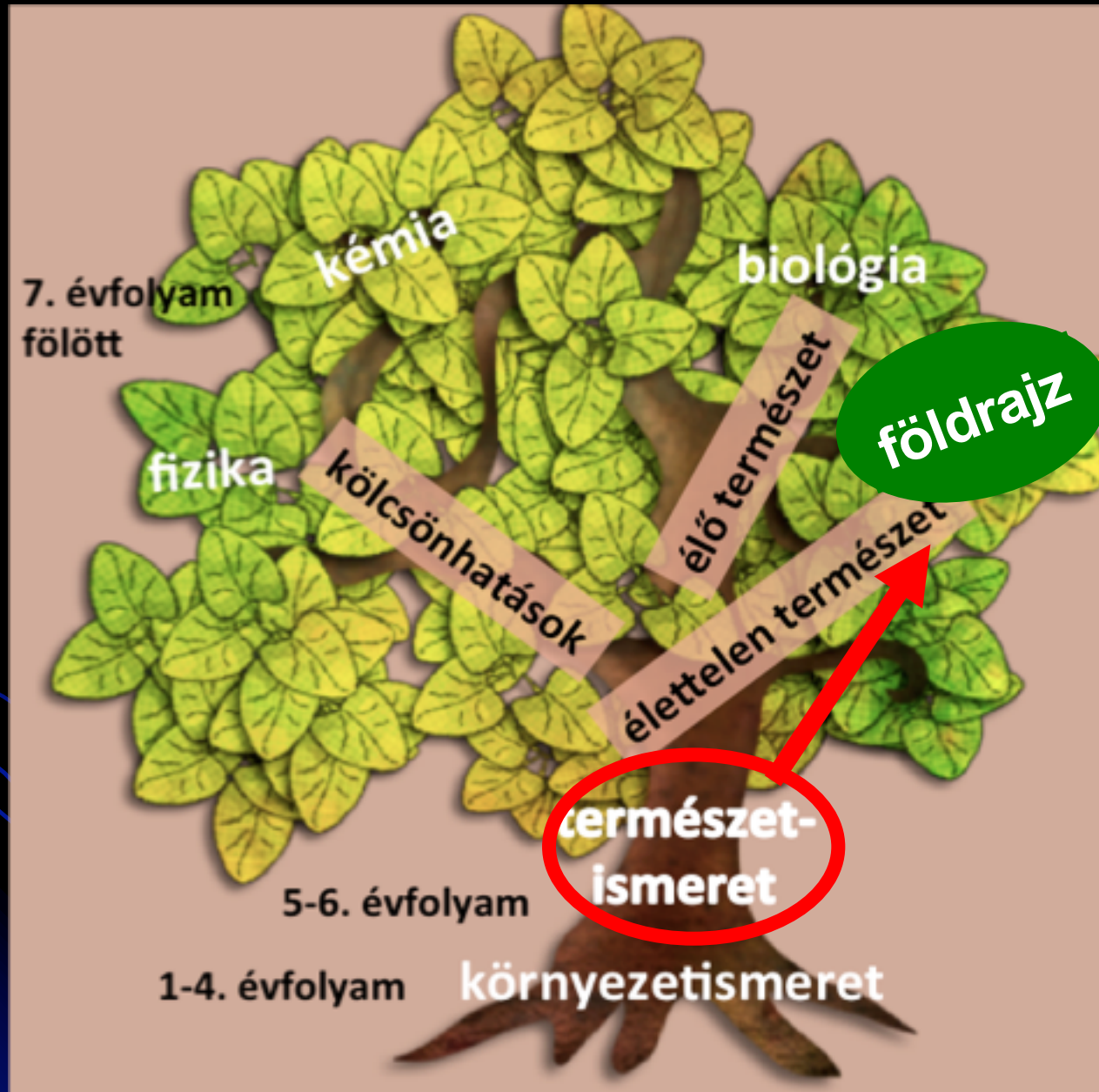
Informatika

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Testnevelés és sport

A földrajzi ismeretkörök helye a NAT-ban

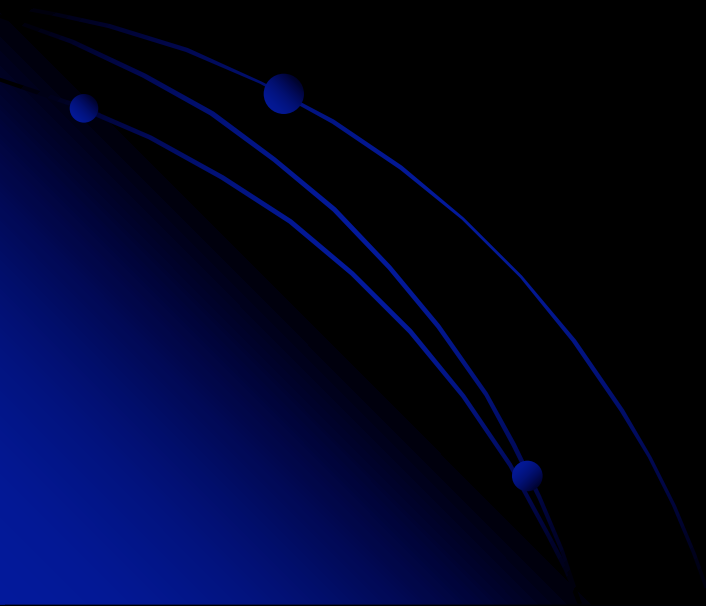

Műveltségi területek (2020-tól) helyette: tanulási területek

1–4.évf.	5–6.évf.	7–8.évf.	9–10.évf.	11–12.évf.
Magyar nyelv és irodalom				
	Idegen nyelv			
Matematika				
	Történelem és állampolgári ismeretek			
Etika / hit- és erkölcstan				
	Természettudomány és földrajz			
Művészetek				
Technológia				
Testnevelés és egészségfejlesztés				

A Nemzeti alaptanterv műfaji sajátosságai

4. Alapvetően lineáris tananyag elrendezési elv

5. Javasolt időkereteket ad meg (%)

1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.	2012
-	4-8%	4-8%	4-8%	?	

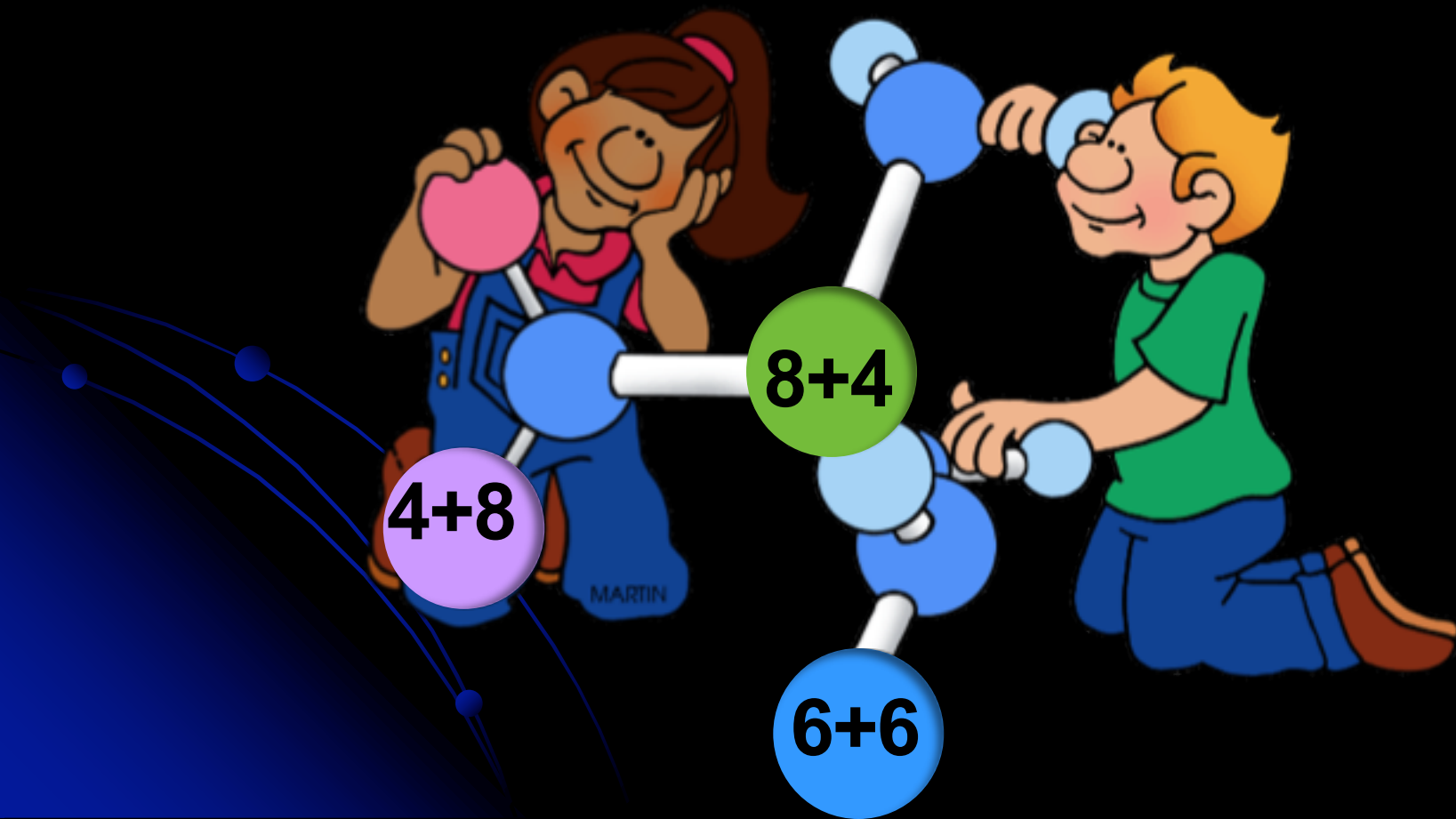
1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.	2020
-	4%	5,3%	2,7%	?	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Anyanyelvi kommunikáció és irodalmi műveltség												
magyar nyelv, irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3	3	4	3	4
2. Matematika												
matematika	4	4	4	4	4	4	3	3	3	2	3	3
3. Történelem és társadalmi ismeretek												
történelem					2	2	2	2	2	2	3	3
társadalmi ismeretek								1				1
erkölcstan (erkölcs és etika / hit- és erkölcstan)	1	1	1	1	1	1	1	1				
4. Természettudomány és földrajz												
környezetismeret			1	1								
természettudomány**					2	2	4	5				
kémia									1	2		
fizika									3	2		
biológia									3	2		
földrajz							2	1	1	2		
5. Idegen nyelv												
első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3	3	3	4	4
második élő idegen nyelv									3	3	3	3
6. Művészetek**												
ének-zene	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1		
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1		
7. Technológia**												
technológia és tervezés	1	1	1	1	1	1	1					
digitális technológia és kultúra			1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
8. Testnevelés és egészségfejlesztés												
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
+ Osztályfőnöki					1	1	1	1	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	26	26	28	28	31	31	24	25
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	10 (6)	9 (6)
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34	34

A Nemzeti alaptanterv műfaji sajátosságai

6. A felhasználható időkeret kb. 60%-ára ad tananyagot

7. Bármely iskolaszervezeti típushoz illeszthető

A NAT felépítése (2007-től)

1. Általános rész

az iskolai nevelés-
oktatás közös
értékei

egységes alapokra
épülő differenciálás

az iskolai nevelés-
oktatás alapvető céljai:
a kulcskompetenciák

SNI-s tanulók
képzése

életkori szakaszok

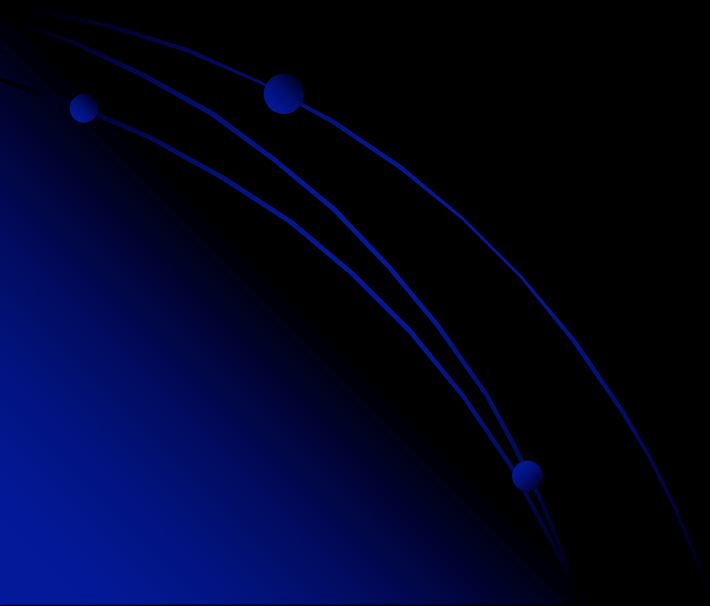
nemzeti és etnikai
kisebbségi nevelés

2. Műveltségi területek

Alapelvek, célok

Fejlesztési feladatok

NAT és kerettantervek kapcsolata

NAT

- Magyar Köztársaság köznevelési rendszerében minden gyermeknek átadandó műveltségterület
- magyar köznevelés kiemelt fejlesztési feladatai
- az Európai Unió által közös fejlesztési célként megjelölt kulcskompetenciaterületek

NAT és kerettantervek kapcsolata

Kerettantervek

Az iskola számára kötelező
valamely kerettanterv
kiválasztása, amit a helyi
tantervében megnevez

Kiemelt fejlesztési területek

- A fenntartható fejlődés
a természettudományi, technológiai kultúra magas, a fenntarthatóság elveit is szem előtt tartó színvonalának biztosítása
- A mindennapi életre, értékekre és munkára nevelés (pl. etika, családi életre nevelés, pénzügyi-gazdasági kultúra, szociális munka)
- A tanórán kívüli nevelés (pl. szakkörök, művészeti tevékenységek, kirándulások)

A tanulási területek általános jellemzői

- Hangsúly: a tudás öröme, a beleélés, a személyes véleményalkotás és a társas tanulás különböző formái
- Kiemelten: az információk megszerzése és kritikai értelmezése
- Spirálisan bővülő tudáselemek – életkori szakaszokként ismétlődő szempontok
- Nem lezárt rendszer
- Nem a tanórai feldolgozás sorrendjét és szintezését jeleníti meg

A műveltségi területek szerkezete

Alapelvek, célok

**Fejlesztési feladatok
tantárgyanként**

**Az adott nevelési-oktatási
szakaszra**

(1-4. évf., 5-8. évf., 9-12. évf.)

**Az egyes képzési
szakaszokon ismétlődő
szempontok szerint
spirálisan bővülő tudás**

**Az elrendezés nem feltét-
lenül a tanórai feldolgo-
zás kötelező témáit és
sorrendjét jelenti**

**Az adott nevelési-oktatási
szakaszra**

(1-4. évf., 5-8. évf., 9-12. évf.)

**Közműveltségi tartalmak
tantárgyanként**

**A tudás nem lezárt
rendszer**

Követelményrendszer új (2007) értelmezése

Követelmény- rendszer

Tartalmi összetevő

A tudás
elsajátításához
szükséges
ismeretek

Teljesítmény- összetevő

A tanulók
ellenőrizhető,
bizonyítható
tudása

Személyiség- összetevő

Teljesítményekhez
szükséges
kéességek

NAT földrajz tanulási terület

Felépítése

- Képzési területek és tevékenységek szerinti blokkokban
- Egymásra épülés érzékeltetése

Fejlesztési célok a földrajztanításban

- empatikus és problémamegoldó gondolkodás, érvek ütköztetésén alapuló vitakultúra ← térbeli társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek földrajzi okai és következményei;
- pénzügyi döntési készség ← a mindennapi életben hasznosítható pénzügyi-gazdasági ismeretek;
- toleráns gondolkodás és magatartás ← napjaink társadalomföldrajzi folyamatainak bemutatása;
- aktív, kreatív és rugalmas állampolgári gondolkodás és vállalkozásra kész attitűd;
- cselekedni képes és a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás ← kölcsönhatások elemzése;
- környezettudatos, a fenntarthatóság elveit szem előtt tartó gondolkodás;
- tudatos eszközhasználóvá válásához szükséges digitális kompetencia ← térinformatika és infokommunikációs eszközök célszerű használata;
- a szintetizáló tananyag → tanulók pályaválasztása

Kiemelt tevékenységek

- Anyagvizsgálat (kőzet, ásvány, talaj, víz, levegő)
- Tapasztalati megismerés
- Kooperatív-kollaboratív és hálózati tanulás
- Esetelemezés, esetmódszer
- Médiapedagógiai módszerek – médiumok (sajtó, kiállítás, tévéműsorok) feldolgozása
- Drámapedagógiai módszerek

Közművelődési tartalmak jellemzői

Képzési szakaszok (7-8, 9-10. évfolyam) szerint
rendszerezett elemek

Elvek:

- az egyes témákhoz, altémákhoz kapcsolódó fogalmi kör fokozatos bővítése – rendszerszemlélet
- konkrét, világos, de a megvalósítás szintjén nem korlátozza a felhasználó szabadságát

Témakörök a 7–8. évfolyamon

- Tájékozódás a földrajzi térben
- Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza
- Magyarország földrajza
- A Kárpát-medence térsége
- Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai
- A földrajzi övezetesség rendszere
- A pénz és a munka világa

Témakörök a 9–10. évfolyamon

- Tájékozódás a kozmikus térben és az időben
- A közetburok
- A légkör
- A vízburok
- A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései
- Átalakuló települések, demográfiai problémák a 21. században
- A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig
- Magyarország és a Kárpát-medence a 21. században
- A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban
- Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái